

kérvénnyel, a részvénytársaságok és szövetkezetek pedig egyszerűsített alapszabályaiknak netalán szükséges módosítása után a cégjegyzék-bíróságnál sürgősen kérelmezzék annak a körülménynek a cégjegyzékbe való bejegyzését, hogy a cég banküggyel foglalkozik. Felhívom a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy ezen jelen rendeletem másolatának közlésével a kerületében levő bejegyzett cégeket, amelyek bankügyletekkel foglalkoznak, haladéktalanul figyelmeztesse azzal, hogy a m. kir. ministeriumnak 1909. évi február 4-ikén 557—M. E. szám alatt kelt rendelete értelmében a cheque-ekről szóló 1908: LVIII. t.-cz. általában, az 1909. évi július hó 1. napján, 2. szakasza pedig annyiban, amennyiben a cégjegyzékek vezetésére kihat, az utóbbi rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hogy a törvény 2. szakaszára vonatkozó rendelkezésénél fogva az érdekelt cégek a fentebb jelzett kérelmet a cégjegyzék-bíróságnál az 1909. évi július hó 1-ső napja előtt is beterjeszthetik. (Budapest, 1909. február 8. Keresk. min. 9040/1909. sz. rendelete.)

*

Gyógyszertárak adás-vételének közvetítése iparigazolvány alapján iparszerűleg gyakorolható. A kereskedelemügyi ministerium legújabb elvi határozata így szól: Budapest székesfőváros tanácsának: A székesfőváros tanácsa részéről 1908. évi márcz. 14-én 49964. 1908/I. sz. a. hozott elsőfokú iparhatósági véghatározatot, mely szerint K. L. budapesti lakost gyógyszerárak adás-vételét közvetítő ipar gyakorlására jogosító iparigazolvány kiadása iránt előterjesztett kérelmével elutasította, folyamodó részéről a törvényes határidőben beadott felelkezés következtében felülbírálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfokú iparhatósági véghatározatot a m. kir. belügyminister úrral egyetértőleg ezennel megváltoztatom és folyamodó kérelmének helyt adva, az illetékes I. fokú iparhatóságot utasítom, hogy a kért iparigazolványt haladéktalanul szolgáltassa ki. Így kellett határoznom, mert az alsófokú határozatokban az elutasításra nézve felhozott indokok ki nem zárják, hogy gyógyszerárak adás-vételének közvetítése iparszerűleg igazolvány alapján gyakoroltassék.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	DR. CHARMANT OSZKAR budapesti kir. közjegyző.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „	Főmunkatárs: DR. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A közjegyzői intézmény reformja. — Cégbirósági gyakorlat. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A közjegyzői intézmény reformja.

(Befejezés.)

9.

Perreutasítás, a hagyaték kezelése, biztosítása s értékesítése.

A perreutasítás tekintetében a régi eljárási szabályok fentartottak volnának az Ö. e. 87. és 88. §§-ainak oly megfelelő módosításával, hogy amennyiben a perreutasított fél a pert a kitűzött záros határidő alatt meg nem indítja, vagy a megindított per jogerős ítélettel befejeztetett, de az ítélet az örökösök közt a végleges osztályt nem állapítja meg s a szükséges telekkönyvi bejegyzések iránt nem intézkedik, a hagyatéki bíróság az összes iratokat az eljárás folytatása végett a közjegyzőnek visszaadja, aki első esetben a perreutasított igényre való tekintet nélkül, második esetben a hozott jogerős ítélet rendelkezései alapján eszközli az osztály megtételét.

A peressé vált hagyatéki vagyon kezelése, biztosítása s a hagyatéki zárlat elrendelése s foganatosítása tekintetében szintén a régi eljárási szabályok tartandók fenn.

Ami azonban a hagyatéki vagyon *értékesítésére* vonatkozó szabályokat illeti, az Ö. e. 94—97. §§-ai hatályon kívül helyezendők, s ezek helyett álljanak a következő eljárási szabályok:

Valamely hagyatéki ingatlan *szabadkézből való eladásához* a hagyatéki bíróság hozzájárulására szükség nincs. Az adásvételi szerződést az örökösök s vevők közt a közjegyző készíti el, azt a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvhöz mellékeli, s az eljárás befejezése után az összes iratokat a telekkönyvi hatósághoz átteszi, mely a tulajdonjogot örökhagyó nevéől közvetlenül a vevő nevére kebelezi be.

A hagyatéki vagyontárgyak *elárverezése* iránt is a közjegyző saját hatáskörében intézkedik, de azt csak a következő esetekben foganatosíthatja:

1. Oly ingó vagy ingatlan vagyontárgyakra, melyeknek elárverezését az örökösök *egyértelmű* megállapodással kérik. Itt csak az örökösök beleegyezésére van szükség, a köteles részre jogosult, hagyományos, utóörökös vagy hagyatéki hitelező ezt sikerrel nem ellenezheti.

Kivételt kell megállapítanunk a hagyomány tárgyát képező ingó és ingatlan vagyontárgyakra, mert ezek csak az illető hagyományos beleegyezésével árverezhetők el.

2. Elárverezendők azok az ingóságok, melyek nagy *értékcsökkenés* vagy az *értékkel arányban nem álló költség nélkül el nem tarthatók*.

Az árverés bármely örökös kérelmére foganatosítandó, még ha a többi örökös ellenzi is.

Hogy az árverés a kényszerosztálynak is egyik eszköze képezi, azt fentebb tárgyalván, az ott mondottakra utalunk.

Az Ö. e. 95. § c) pontjának intézkedése mellőzendő, mert az a hagyaték gondnoki felszámolásának intézménye folytán tárgyalanná válik, a d) és e) pont pedig azért, mert ez az árverést mint az osztály egyik eszközét tárgyalja, ami pedig nem ide tartozik s a maga helyén már szabályozást nyert.

Az árverés foganatosításához az l) pont esetén a kiskorú vagy gondnokság alatt álló örökösök részéről gyámhatósági jóváhagyásra csak akkor van szükség, ha netán az illetők képviselője az árveréshez hozzá nem járulna, mert ebben az esetben ezt a hozzájárulást a gyámhatóság hozzájárulása pótolja.

Az árverés iránt a közjegyző azonnal intézkedni köteles, tekintet nélkül arra, hogy az ügy egyébként milyen stádiumban van.

Ingók árverése iránt a közjegyző a bírósági végrehajtót, székhelyén kívül csekélyebb értékű ingóságokra nézve a községi előjáróságot is megkeresheti.

Az ingatlan árverési feltételeit az azt kérelmező örökös vagy örökösök meghallgatásával a közjegyző állapítja meg s ha az örökösök azt végrehajtási árverés joghatályával kérik, annak foganatosítása végett a telekkönyvi hatóságot keresi meg, ellenesetben azt vagy maga foganatosítja, vagy avégett a bírósági végrehajtót keresi meg.

A közjegyző, illetve az általa megkeresett bírósági végrehajtó által felvett árverési jegyzőkönyv a tárgyalási jegyzőkönyvhöz melléklendő s annak alapján a telekkönyvi hatóság a tulajdonjogot örökhagyó nevéől *közvetlenül* az árverési vevő nevére kebelezi be.

10.

Az örökösödési és hagyományi bizonyítvány.

Az örökösödési s hagyományi bizonyítvány intézménye mint czélszerűtlen s megbízhatatlan teljesen kiküszöbölendő, amire vonatkozólag indokainkat már fentebb előadtuk.

Különben is ez az intézmény a gyakorlatban nem vált be, amit bizonyít az igazságügyi statisztika, mely szerint ezeknek száma a tárgyalás útján rendezett ügyekhez viszonyítva nemcsak elenyésző csekély, de folytonosan csökkenésben van. Mégis az igazságügyi kormány az évi statisztika alkalmából ezen csodálkozását fejezte ki, sőt egyenesen sajnálkozik, hogy ez a gyors (?) és czélszerű (?) jogeszköz oly csekély mértékben vétetik igénybe. Sokkal jobban tette volna, ha az *okokat* keresi.

11.

Külföldiek hagyatéka.

Erre nézve a régi eljárási szabályok s a hagyatéki bíróság mostani hatásköre fentartható, itt tehát a leltározást is a hagyatéki bíróság végezné a jövőben is.

Egyedül az Ö. e. 111. §-a volna módosítandó akkép, hogy a külföldi örökhagyónak nemcsak az országban lévő, hanem kül-

földön lévő örököse is kérheti, hogy az ingó hagyatéokra nézve a magyar bíróság folytassa le az örökösödési eljárást, mely esetben a bíróság az iratokat a közjegyzőnek kiadja, ki azután az eljárást a fent ismertetett szabályok szerint folytatja le.

12.

Eljárás örökös nemlétében.

Az eljárás régi szabályai fentarthatók azzal, hogy az egyévi határidő eltelte után az iratok a közjegyzőnek kiadandók, ki az eljárást a fenti szabályok szerint folytatja le.

13.

Díjazás.

A díjazás kérdését már fentebb külön fejezetben tárgyaltuk, itt csak a hagyatéktárgyalási díjak *behajtására s biztosítására* akarok kiterjeszkedni.

A mai jog szerint a díjak közzadók módjára elsősorban a kötelezettnek ingóságaiából hajthatók be, s csak ha ez úton a díj behajthatatlan, lehet az ingatlanokra végrehajtást kérni.

Ezen a módon sikerült a törvénynek elérni azt, hogy a díjak behajtása a pénzügyi hatóságok lassú intézkedése folytán sokszor évekig tart, időközben az örökösök a hagyatéki ingatlanokat elidegenítik, vagy agyonterhelik s a díjak veszendőbe mennek.

Ehelyett kimondandó volna, hogy a közjegyző díjait követelőleg biztosíthatja s hajthatja be.

A telekkönyvi hatóság a közjegyző egyszerű megkeresésére a díjakat zálogjogi előjegyzés által biztosíthatja, mely zálogjogi díjak bírói behajtása útján nyer igazolást.

A díjak behajtása akkép történik, hogy a közjegyző a hagyatéki bíróságnál díjai erejéig az örökösök ellen fizetési meghagyásot kér, mely kérvény a fizetési meghagyásokra nézve előírt szabályok szerint intéztetik el. A díjak után a kérvény beadása napjától kezdve a törvényes kamatok járnak.

A fizetési meghagyás, illetve ellenmondás esetén az ítélet jogerőre emelkedése után a közjegyző jogosítva van a kötelezetteknek nemcsak az ingóságaira, hanem az ingatlanaira is végrehajtást kérni.

A végrehajtás a törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik.

A díjak behajtása s biztosítása s a zálogjog telekkönyvi bejegyzése körül szükséges beadványokra s megkeresésekre nézve végül megadandó volna a közjegyzőknek a *bélyegmentesség*, nehogy a sokszor csekély összegű díj behajtása a feleket túlságos költséggel terhelje meg.

A közjegyzői díjakért a kötelezettek egyetemlegesen szavatolnak.

14.

Jogorvoslatok.

A közjegyző intézkedései ellen a felek *előterjesztéssel* élhetnek a hagyatéki bíróságnál.

A bíróságnak az előterjesztést elintéző végzése ellen felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez, mely végérvényesen határoz. A hagyatéki bíróság egyéb intézkedései ellen felfolyamodásnak van helye a kir. Törvényszékhez, másodfokon a kir. táblához. Két egybehangzó végzés ellen további felfolyamodásnak helye nincs.

A jogorvoslás beadásának határideje 8 napban volna megállapítandó a sérelmes intézkedés megtételétől, illetve a sérelmes végzés kézbesítésétől számítva.

VII. FEJEZET.

A magyar általános polgári törvénykönyv tervezete (T.) s a közjegyzői hatáskör.

A T. a közjegyzői intézménynek nem nagyon kedvez, s annak fejlődését egy lépéssel sem viszi előbbre; vannak ugyan szörványos intézkedései, melyek bizonyos esetekben közjegyzői intézkedést kívánnak, de ezen intézkedések nagyobb része mai jogunk szerint is fennáll, mégis az alábbiakban ki kell terjeszkednünk rájuk.

Ezek az intézkedések a következők:

1. Ha a *hozományt* a nő adja vagy igéri, szükséges, hogy nyilatkozata közjegyzői okiratba foglaltassék (T. 113. §).

2. A házastársi *külön vagyon* szerződési megállapítása és elismerése: „a) a külön jószág az is, amelyre nézve ezt a házastársi

társ a házastársával szerződésileg megállapítja. Az ilyen szerződés érvényéhez közjegyzői okirat szükséges“ (T. 125 §.)

b) Mindenik házastárs bármely időben kívánhatja a házastársától, hogy az ezt kívánó fél különvagyonának az állományát elismerje és hogy az elismerés közjegyzői okiratba foglaltassék (T. 145).

A b) pont esetén tehát a közjegyző okirat nem érvényességi kellék.

3. A közszerzemény megállapítása: „A házastárs egyes vagyontárgyakat már a házasság ideje alatt tiszta közszerzeménynek nyilváníthat“ (T. 148. §). Ehhez is közjegyzői okirat szükséges.

4. Közjegyzői okirat szükséges a *hitbér* és *viszont hitbér* kikötéséhez (T. 171. és 174. §§-ai);

5. nemkülönben a *házassági szerződésekhez* (T. 175. §).

Ez itt taxativ felsorolás, általános rendelkezéseket a T. 106 §-a tartalmaz, mely szerint a házaspár minden jogügyleténél érvényességéhez, mely mások közt meg van engedve, szokásos alkalmi ajándékozások kivételével, közjegyzői okirat kívántatik. A T. ezen rendelkezésének egybevételéből következik, hogy a 106. § házaspár feleknek a házassági vagyonszerzés körébe vágó ügyleteire nem vonatkozik, ott taxative lévén felsorolva az egyes esetek.

Véleményem szerint ily különbségtétel a házassági vagyonszerzés körébe tartozó s egyéb ügyletek közt helytelen. A közjegyzői okirat kényszer általában a házaspár feleknek egymással kötött vagy egymással szembe fordított vonatkozó minden ügyleteire kimondandó volna (kivéve a szokásos alkalmi ajándékozásokat stb.).

A taxativ felsorolás sem helyes, mert arra az élet többnyire ráczáfol, célszerűbb tehát inkább a kivételeket megállapítani az általános szabály alól. Hogy melyek legyenek ezek a kivételek? ennek tárgyalása már e munka keretét meghaladja.

A vakok, siketek, némák és siketnémák ügyleteiről a T. nem emlékezik meg, pedig ezen egyének, amennyiben gondnoksága alatt nem állanak, fokozottabb jogi védelemben kell hogy részesüljenek, ügyleteikre tehát a közjegyzői okirat feltétlenül kimondandó volna. Nem tartom helyesnek, hogy ezt a kérdést specialis külön törvény szabályozza, mert ez az általános magánjog különösen köztelmi jog körébe tartozik (a szerződések alakja).

A T. közjegyzői okiratot kíván még a következő esetekben:

6. A *természetes atyaság elismeréséhez*:

a) Ha a férj a törvénytelen gyermek születése után elismerte, hogy a gyermeknek természetes atyja: a gyermek javára, az a véleményem, hogy a férj a gyermek fogantatása időszakában az anyjával közösült.

„Ezt a körülményt a férjjel szemben valónak kell tekinteni, ha az elismerést személyesen az anyakönyvvezető előtt vagy közjegyzői okiratban jelentette ki“ (T. 201. §).

Itt a közjegyzői okirat *vagylagos*, mert a kijelentés az anyakönyvvezető előtt is megtehető.

b) „A törvényesítésnek csak akkor van helye, ha maga az anyakönyvvezető elismeri, hogy a gyermeknek ő a természetes atyja és kijelenti, hogy a gyermeket törvényesíteni kívánja.“

„A nyilatkozatot közokiratba kell foglalni“ (T. 205., 206. §).

7. Az *örökbefogadási* s az örökbefogadást hatályon kívül helyező szerződéshez (T. 227., 244. §§).

8. *Épületjog* alapításához s telekkönyvi bekebelezéséhez (T. 795. §).

9. Az örökségről való *lemondási szerződéshez* s ennek megállapításához (T. 1801. §). A T. szerint a lemondásnak a lemondó s az örökfogadó közt közjegyzői okiratban kötött szerződésben kell történnie.

A T. a lemondást *szerződés formájához* köti, mert némely külföldi törvényhozásnak is ez az álláspontja, másrészt több garanciát lát az elhamarkodás ellenében.

Ezt az álláspontot nem oszthatom, mert érveiben gyenge; az a körülmény, hogy valamely intézmény a külföldi törvényhozási módjaiban megvan, még nem ok arra, hogy utánoztassék, másrészt a kétoldalú nyilatkozat komolysága s megfontoltsága miatt az egyoldalú sokkal nagyobb, mint az egyoldalúé?

A kétoldalú szerződés ellen szól, hogy sokkal nehezkesebb, mint az egyoldalú nyilatkozat, annál is inkább, mert lemondó s örökfogadó nem laknak mindig ugyanazon helyen, a lemondó továbbá a szerződést a T. szerint csak személyesen kötheti s így a szerződés megkötése végett ily esetben egyik félnek a másikhoz kell utaznia, de ennél sokkal fontosabb érv, hogy így a lemondás nem történhet meg örökfogadó hozzájárulása nélkül, vagy akarata nélkül.

A várományost pedig abbeli jogától, hogy ő a jövőre örökségről örökgyó hozzájárulása nélkül esetleg annak akarata ellenére is lemondhasson, megfosztani nem lehet, mert arra neki esetleg különös okai lehetnek.

10. Közjegyzői okirat szükséges a végrendekezéshez, ha végrendekező élete 18-ik évét be nem töltötte vagy olvasni nem tud (T. 1823. §).

11. Végül közjegyzői okirat szükséges az örökösödési szerződéshez, valamint annak megszüntetéséhez (T. 1939. és 1944. §§).

Ezzel a T. a közjegyzői okirati kényszer eseteit kimeríti.

Ezenkívül azonban a T. még némely tanusítványt is a közjegyző hatáskörébe utal, ilyenek:

1. a zálogtárgy szabadkézből való eladásának tanusítása, ha annak tőzsdei vagy piaci árfolyama van (T. 823., 850., 851. §§);

2. ingatlan elidegenítése esetén a jelzálogos teher átvállalása iránti ajánlat közjegyző útján intézendő az illető jelzálogos hitelezőhöz (T. 1269. §);

3. házastársak által alkotott közös végrendeletnek az egyik fél által való visszavonása csak akkor érvényes, ha a másik házastárs róla közjegyzői úton értesítetik (T. 1935. §).

Ezzel a tanusítványok száma is ki van merítve.

Eltekintve attól, hogy a közjegyzői okirati kényszer sokkal tágabb hatáskörrel volna megvalósítandó, mint azt a T. kontemplálja, amire különben a közjegyzői hatáskör tárgyalásánál kiterjeszkedtem, maga a T. is szabályoz olyan funkciót, amelyeknek végzése czélszerűen a közjegyzőkre volna bízható.

Még csak ezekre akarok kitérni, ilyenek:

1. Zálogtárgyak nyilvános árverés útján való eladása (T. 823. §).

A T. 824. §-a az árverés elrendelését s foganatosítását a bíróság hatáskörébe utalja, ami által a bíróságot felesleges teendővel terheli meg.

2. Midőn az adós azért nem teljesíthet, mivel a hitelező elfogadási késelemben van, akkor: „Ha a dolog megromlás veszélyének van kitéve, vagy ha fentartása aránytalan költséggel jár: a birói őrizetbe vétel helyett a dolognak nyilvános árverésen való eladása s a befolyó vételárnak a hitelező részére birói letétbe helyezése rendelendő el.“

„Ugyanezen eljárás követendő, ha az említett esetek valamelyike a dolognak birói őrizetbe vétele után tűnik ki, vagy ha az

őrizetbe vétel óta három év telt el anélkül, hogy a jogosult a dolog kiadását vagy az érdekeltek valamelyike a birói őrizet meghosszabbítását kérte volna.“

„A közhirre teendő árverés rendszerint a teljesítési helyen, de ha ott megfelelő eredmény nem várható, más alkalmas helyen tartandó meg.“

„Az árverésről a hitelező, amennyiben lehetséges, előre értesítendő.“ Hasonlóképen értesítendő annak eredményéről (T. 1300. §).

„Tőzsdei vagy piaci árral biró árú a birói kiküldött által folyó árban szabad kézből eladható“ (T. 1301. §).

Mindezen esetekben az árverés, illetve eladás funkciója a közjegyző hatáskörébe volna utalandó oly módon, hogy romlandó vagy csak aránytalan költséggel eltartható, vagy tőzsdei vagy piaci árral biró árút hitelező késelemben vagy a teljesítés lehetetlensége esetén adós ne is legyen köteles egyáltalán birói letétbe helyezni, hanem azt azonnal közjegyző útján elárvereztetheti, illetve eladhatja.

Itt megjegyezzük, hogy vételi ügyletnél a kereskedelmi törvény 347. s 352. §§-aiban szabályozott eladás, illetve árverés is a közjegyzők kizárólagos hatáskörébe utalandó.

3. A T. 1984. §-a szerint az örökség visszautasításának a hagyatéki bíróság előtt szóval vagy írásban kell történnie.

Ez is felesleges munkával a bíróságot, másrészt az esetleg távoli helyen lakó felet a bíróság székhelyére való utazás költségeivel ok nélkül terheli meg.

Ehelyett kimondandó volna, hogy a visszautasítás vagy közjegyzői okiratba foglalandó, vagy amennyiben az tárgyalás alkalmával a tárgyaló közjegyző előtt történik, a tárgyalási jegyzőkönyvbe is foglalható.

Befejezés.

Ezzel befejeztem munkámat s azt kartársaim bírálata alá bocsátom. Tudom, hogy hiányos, de a részletkérdésekre ezúttal kitérni nem is akartam.

Én csak a vázát akartam adni annak a palotának, melylyé a közjegyzői intézmény a mai szerény kunyhó helyén kifejlődhetnék. Sajnos azonban, a jelek azt mutatják, hogy valószínűleg minden ebbeli fáradozás meddő munka marad. Úgy az igazságügyi kormány, mint a törvényhozás a legnagyobb közönnyel viseltetik az intéz-

mény iránt, előbbinek gondja a közjegyzői állások folytonos szaporításában merül ki, amely maholnap az egyes közjegyzők megélhetését fogja kérdéssé tenni, utóbbi pedig ahelyett, hogy a közjegyzői hatáskör tágításáról gondoskodnék, a közjegyző eddigi keresetforrásait is korlátozza.

Egy ilyen reform a váltóóvások tervbe vett reformja. Ez önmagában véve igen helyes, de különösen nagyobb városokban, ahol sok az óvás, egyes közjegyzők jövedelmét jelentékenyen meg fogja apasztani s a vidéki közjegyzők is meg fogják érezni, akiknek úgyszólván csekély jövedelme mellett minden újabb jövedelem elvonása érzékeny csapást jelent.

Továbbá a statisztikai adatok által bizonyított jelenség, hogy a telekkönyvek rendezése folytán a hagyatéki ügyek száma folytonosan fogy s aránylag az ingyenes hagyatékok száma folytonosan emelkedik.

Ezekkel szemben a felvett közjegyzői okiratok száma, — dacára a gazdasági élet fejlődésének — egyáltalán nem mutat emelkedő irányzatot.

A létesíteni szándékolt telekkönyvi közjegyzőség intézménye pedig — mint kifejtettük — intézményünket létalapjaiban támadja meg. Ugy hogy immár odáig jutottunk, hogy a „lenni vagy nem lenni“ dilemmája előtt állunk.

A reformok ideje elérkezett, a közjegyzők országos egyletének, a congressus végrehajtó bizottságának, az összes közjegyzői kamaráknak, sőt a kar minden egyes tagjának erkölcsi kötelessége immár minden erejével odahatni, hogy az igazságügyi kormány intézményünk reformját jövő programjába felvegye. Ezek a reformok a magyar általános polgári törvénykönyv s telekkönyvi rendtartás életbeléptetésével egyidejűleg s ezekkel összhangban volnának megvalósítandók.

Ha ezek a reformok létesülnek részben is, akkor igenis majd helye lesz az állások szaporításának. Franciaországban 8500 közjegyzői állás van, minden 4500 lakosra esik egy közjegyző, Olaszországban 6423 közjegyzői állás van, s minden 4695 lakosra esik egy közjegyző.*

Magyarországon van 297 állás és minden 56023 lélekre esik egy. Ezeknek a számadatoknak összehasonlítása eléggé igazolja,

* Lásd dr. Kockerols „Notariats-Einrichtungen“ cz. munkáját.

hogy a magyar közjegyzői intézmény mennyire el van maradva a külföldi mögött, akkor amikor ezen sokkal nagyobb lélekszám dacára is a magyar közjegyző jövedelme sokkal kevesebb, mint a külföldié. Egy-egy francia közjegyzői irodáért — mely átruházás tárgyát képezheti, — sokszor százezreket fizetnek.

* * *

Munkám a külföldi közjegyzői intézmények ismertetése nélkül nem tökéletes, ezeket egy külön jövendő cikksorozatban szándékozom ismertetni, amit azonban attól teszek függővé, hogy jelen dolgozatom mily fogadtatásban részesül, s felkelti-e azt az érdeklődést, amelyet ez a kérdés magának joggal igényelhet.

Dr. Szily Ferencz
sümei kir. közjegyző.

Czégbirósági gyakorlat.

A cég szövegének megengedhetősége tárgyában a judicatura máig sem tudott véglegesen megállapodni. Nem marad egyéb hátra, mint időről-időre konstatálni az egyes határozatokban foglalt kijelentéseket és azokból, amennyiben lehetséges, kivonni azokat az elvi szempontokat, melyek bíróságainkat úglátszik hogy vezetik.

A kassai tábla az egyéni cégnek nem engedi meg a következő bejegyzéseket: „Kisgazdák földhitelforgalmi vállalata K. V.“ (1907. ápr. 29. 1613.), vagy: „Cs. K. rimaszombati jelzálogkölcönvállalat [kereskedelmi, bizományi és bankiroda“ (1907. decz. 3. 4801.), mert ezen todatok hangzatosságuknál fogva megtévesztésre alkalmasak és a cég szövegébe csak a személy vagy az üzlet közelebbi megjelölésére szolgáló, tehát a valóságnak és a tényleges viszonyoknak megfelelő todatok foglalhatók. A budapesti tábla megtagadja a „vegytechnikai gyár“ todat bejegyzését (1907. márczius 14. 10.), mert nincs igazolva, hogy a vállalat oly nagyméretű és berendezésű volna, hogy a „gyár“ elnevezés a valóságos viszonyoknak megfeleljék; úgyszintén nem engedi meg a „Losonczy gazdasági és áruforgalmi bank K. E.“ cég bejegyzését (1908. június 1. 1562.), mert a „bank“ elnevezés alatt rendszerint nagyobb és kiterjedtebb üzletkörű, nagyobb üzleti tőkével rendelkező

nagyobbszabásu pénzintézet értendő és így az adott esetben a bank elnevezés a közönség félrevezetésére szolgálna okul. Hasonló álláspontra helyezkedik a kir. Curia, midőn megtagadja a „Husztli kereskedelmi bank P. J. és fiai“ közkereseti társaság cégének bejegyzését (1907. október 30.), mely a céget úgy tüntetheti fel a közönség körében, mintha részvénytársaság vagy szövetkezet volna.

Ellenben megengedi a Curia az „Általános kereskedelmi ügy-nökség P. és H.“ cég bejegyzését (1907. okt. 30. 1173.), mert az „általános“ szó adott esetben a kereskedelmi forgalom tárgyát képező minden ügyletnek közvetítését fejezi ki és így az üzlet közelebbi megjelölésére szolgál. A budapesti tábla szerint pedig az „Európai“ jelző nem ütközik a cégvalódiság elvébe (1907. június 12. 2019.), mert a részvénytársaság célja általában az utipodgyász biztosítás, anélkül hogy ez üzlet Magyarország vagy más ország területére volna korlátolva. Ugyancsak a budapesti tábla szerint a „vállalat“ szó nem jelenti azt, hogy a cég a rendesnél nagyobb tőkével rendelkezik, vagy nagyobb erkölcsi biztosítékot nyújt és így mint megtévesztésre okot nem adó toldat bejegyezhető. (1907. márczius 13. 279.)

Továbbá megengedi a budapesti tábla az „Apolló“ szónak a cégtoldatba való felvételét egy vegyi és hasonló termékeket előállító gyárnak (1907. márczius 14. 10.); a „Galambpostához“ toldat bejegyzését (815/1907.); a „Szivárvány“ elnevezést (1908. október 15. 2631.); a „Hungaria“ elnevezést egy fényképező vállalatnak (1908. január 15. 3556.); és ugyancsak a „Hungaria“ toldatot egy szállóteleppel bíró közkereseti társaságnak a Curia. (1907. december 11. 1280.) Valamennyit azzal az indokolással, hogy a kereskedelmi forgalomban szokás, valamely üzletben előállított árukat és ezek után magát az üzletet valamely a forgalomban alkalmas névvel megjelölni és a közönség előtt üzletek és áruk ily nevek alatt válnak ismertekké, melyeknek a cégbe toldatként való felvétele tehát, a forgalomban elfogadott szokás szerint az üzlet közelebbi megjelölésére alkalmas lévén, a K. t. 11. §-a értelmében bejegyezhető.

Ellenben a „Párisi gyémántkirály“ kitétel a budapesti tábla szerint meghaladja a kereskedelmi forgalomban megengedhető reklám határát (1907. aug. 19. 2620.) és a „Danubius“ szó a Curia szerint csakis a cégnek hangzatossá tételére vagyis reklám céljára irányul (1907. aug. 26. 1068.), tehát be nem jegyezhető.

Mindezen, noha sok tekintetben ellentétes határozatokból mindazonáltal levonhatjuk az elvi különböztetést egyrészt az üzlet körére és terjedelmére utaló, másrészt olyan toldatok között, melyek csupán az áruk és cégeknek bizonyos költött neveken való elterjedését szolgálják. Előbbiek („Országos“, „Magyarországi“, „Európai“, „Gyár“, „Bank“, „Általános“ stb.) szigorúbb elbírálás alá esnek és csak annyiban engedélyeztetnek, amennyiben a tényleges üzleti viszonyoknak beigazolhatólag megfelelnek. Utóbbiak („Apollo“, „Diana“, „Odol“, „Szivárvány“, „Hungaria“ stb.), hacsak nem forog fenn nyilvánvaló valótlanság vagy a használt elnevezés hangzatosságánál, túlzott voltánál (pl. „Gyémántkirály“) fogva nem haladja meg a tisztességes verseny határait, cégtoldatként használhatók anélkül, hogy a választott névhez való valamelyes személyi vagy tárgyi jogosultság megkivántatnék. Mindazonáltal, amint azt a bíróságok is több ízben hangoztatják, valamely szónak védjegyként történt belajstromoztatása egymagában nem jogosítja fel a belajstromozót arra, hogy az illető szót cégtoldatként is felvehesse, mert az 1890:II. t.-cz. 1. §-a és az 1905:XLI. t.-cz. 1. §-a értelmében valamely szónak védjegyként való belajstromoztatása, az id. törvények korlátai között, a folyamodó tetszésétől függ és így ha ebből a cégtoldatként való felvétel joga is következne, ez a K. t. 11. §-ában foglalt korlátozó szabály megkerülésére vezethetne.

Másrészt megállapítható, hogy a toldat körüli szigor az egyéni cégekkel szemben fokozottabb mértékben nyilvánul, mint a részvénytársaságokkal és szövetkezetekkel szemben, melyeknek hangzatos néven való bejegyzése általánossá vált.

Nemzetiségi és nyelvi kérdések is belejátszanak a cégbirósági gyakorlatba. A Curia érvényt szerezve a községi helyi nevekről szóló törvény rendelkezéseinek, nem engedi meg a községi helyneveknek a törvénytől eltérő módon való megjelölését a cégben és utasítja a részvénytársaságot, hogy cégének szerb nyelvű szövegében is a törvényes helységnevet használja (1907. november 6. 1200.). A debreczeni tábla megköveteli, hogy az igazgató hiteles névaláírását elsősorban a magyar nyelvű utónévvvel ellátva is bemutassa, szabadságában állván emellett azt a szokásos idegen utónévvvel írva is bemutatni, mert abból, hogy a cégjegyzékek az állam hivatalos nyelvén vezetnek, következik, hogy azokba a tisztán idegen utónév be nem vezethető (1908. június 10. 8963.). Ellenben kijelenti a Curia, hogy miután a ker. törvény nem tartalmaz tiltó rendel-

kezést arra nézve, hogy az állam hivatalos nyelvén bejegyzett cég más idegen nyelven is be ne jegyeztethessék, ebből következik, hogy az idegen nyelvben szokásos írásmód, tehát szerb szövegű cégnél a cyril betűk használata sem ütközik a törvénybe (1908. okt. 28. 740.).

A férjes nő céghasználása sem tartozik a végleg eldöntött kérdések közé. Abban állandó a gyakorlat, hogy noha a keresk. törv. általában megadja ugyan azt a jogot, hogy cégül csupán a vezetéknev használtsék, mégis abban az esetben, ha a férjes nő férjének vezetéknevét akarja cégül használni, akkor a cégben melléknevét is legalább jelezni tartozik (Curia 1906. június 5. 659., július 23. 865. IV. tanács 13. sz. elvi hat.). De míg a budapesti tábla szerint a nő nem használhatja a cégben férjének vezetéknevét és a maga születési utónevét vagy ennek kezdőbetűjét, mert ez nem tünteti ki azt, hogy ő férjes nő, sőt az utóbbi azt sem, hogy férfi-e vagy nő (1905. nov. 22. 3029, szept. 12. 2589, 1906. jan. 9. 3577), addig a Curia szerint nincs olyan törvényes rendelkezés, hogy férjes nő férje vezetéknevét csak feleségi minőségének kitüntetése mellett használhatja cégül, másrészt az egész melléknev használatát a törvény szintén nem írja elő és ennél fogva megengedi, hogy férje vezetékneve mellett saját keresztnévének csupán kezdőbetűjét is használhassa (1906. ápr. 5. 369, ápr. 10. 373, decz. 29. 1365.). Kétségtelen, hogy a budapesti tábla álláspontja mindenestre következetesebb, mert ha a cégben a férjes nő utónevének csupán kezdőbetűje kell hogy szerepeljen, a nő melléknevének ezen „jelzése” — mely a cégjegyzék tekintése nélkül úgysem tájékoztat a cégbirtokos személyét illetően — el is maradhat és nincsen ok, hogy miért ne használhassa a nő férjének vezetéknevét egyedül is.

Míg azonban az eddigi határozatok csupán arra az esetre vonatkoztak, ha a nő férjének vezetéknevét cégül használni akarja, addig újabbán azt is kijelenti a Curia (1908. szept. 17. 676.), hogy a férjes nő cégének szövegéből férjének vezetéknevét el sem hagyhatja és születési családnevét cégül legfeljebb a férje vezetéknevével kapcsolatosan használhatja, mert a férjes nő férje nevét viseli akképen, hogy ez a névhasználat nemcsak jogát, hanem kötelességét is képezi minden olyan esetben, amikor a törvény a polgári név használatát előírja.

A ker. törv. 12. §-a szerint, aki valamely már létező üzletet szerződés vagy öröklés útján megszerez, a volt tulajdonos vagy jogutódainak beleegyezésével az előbbi céget az utódlást kifejező toldással vagy anélkül használhatja. Arról a törvény nem tesz említést, vajon ehhez szükséges-e, hogy az előző cég is be volt már jegyezve, avagy nem? A kassai tábla (1108/1907) megtagadja az özvegytől, hogy a néhai férjétől reászállott iparüzletet ennek neve alatt, az ő cégbirtokosi minősége mellett, bejegyeztethesse, mert a K. t. 12. §-a nyilván egy már eddigelé is létezett céget tételez fel, az elhalt férj cége pedig bejegyezve nem volt. Ugyanerre az álláspontra helyezkednek a győri tábla (1950/1907) és a Curia (211/1908) is, mert a be nem jegyzett cég átruházás tárgyát nem képezheti. Ellenben megengedi a budapesti tábla a „K. A. utóda K. S. géplakatos” cég bejegyzését (1907. október 9. 2859), noha K. A. cége nem volt bejegyezve, mert igazolva van, hogy K. S. az elhalt K. A. egyetlen fia, aki atyja géplakatosüzletét folytatja és mert nem az átszállott kereskedelmi üzletnek az eddigi cég alatt folytathatása, hanem új cégnek bejegyzése kéretik, melynél a „K. A. utóda” toldat K. S. személyének közelebbi megjelölésére szolgál. Ugyanezen indokból megengedi a budapesti tábla az üzletnek „Ezelőtt M. S. jelenleg D. F. és társa gép- és ekegyára” cég alatt való bejegyzését is (1908. december 30. 3066.), dacára, hogy az M. S. cég nem volt bejegyezve, mert ebből csak az következik, hogy az „M. S.” cég bejegyzését nem kívánhatnák, de nem az, hogy ki volna zárva ama való és az üzlet közelebbi megjelölésére alkalmas körülménynek a cégben toldatként való feltüntetése, hogy az üzletet M. S.-től szereztek meg.

Ezen csupán látszólag ellenmondó határozatokból megállapíthatjuk, hogy a be nem jegyzett cég ugyan át nem ruházható és mint ilyen be nem jegyezhető, de az üzletben való utódlásnak a cégben toldatként való feltüntetése független attól, hogy az előző cége be volt-e jegyezve, vagy nem? Itt említhetjük fel a bécsi legfőbb törvényszék egy legutóbbi érdekes határozatát (1908. október 19.), mely nem engedi meg az „azelőtt A. cég birtokosa” toldat bejegyzését, mert az A. cég, melyet folyamodó átruházott, még fennáll és így a kért megjelölés megtévesztésre ad okot, de nem is szolgál a folyamodó üzletének vagy személyének közelebbi megjelölésére, sőt a toldat ezen rendeltetésével éppen ellentétben áll, midőn egy a múltban fennállott viszonyra utal.

Természetes, hogy az előbbi céget az öröklésre mutató toldással csak az igazolt örökösök használhatják. Nem szükséges azonban az örökös minőség igazolásához okvetlenül a hagyatékátadó végzés vagy örökösödési bizonyítvány bemutatása, hanem a cégjegyzékbiróság az előterjesztett adatokból maga is megállapíthatja az öröklésre hivatottságot és így a hagyatékátadás előtt is az öröklésre hivatottak beleegyezése alapján lehetséges, hogy a régi cég töröltessék és az örökösöknek vagy valamelyiküknek saját cége az öröklésre utaló toldással bejegyeztessék. Megegyezés nem léteben azonban, amint a budapesti tábla kifejti (1908. február 5. 133.) a régi cég a hagyatéki ügy végleges rendezéseig fentartandó és így a végrendeleti örökös a vele szemben perretasított törvényes örökösök beleegyezése nélkül nincs jogosítva a régi cég törlése mellett saját cégét az öröklésre utaló toldattal bejegyeztetni, azonban tekintve, hogy ő birtokban van és az üzlet zárlat alá véve nincsen, úgyhogy feltehető, miszerint a többi igénylők hozzájárultak ahhoz, hogy ezt a hagyatéki vagyont továbbra is ő kezelje, jogában áll, magát mint a régi cégnek ennél fogva jegyzésére is a hagyatéki ügy végleges rendezéseig jogosultat a cégjegyzékbe bevezettetni. A budapesti táblának ez a határozata, az örökös saját cégbejegyzésének önként értendő elutasítása mellett, indokolásában lényeges szabályokat tartalmaz azon ideiglenes intézkedések tekintetében, melyeknek az örökhagyó cégére nézve a hagyatéki ügy végleges rendezéseig helyük van. Ha az összes öröklésre hivatottak között megegyezés van, a bírósági gyakorlaton alapuló eljárás szerint a hagyatéki ügy lebonyolítása előtt is gondoskodhatnak az érdekelt felek a cég képviseléről és jegyzéséről olyképen, hogy akár maguk közül valakit, akár mást, mint az örökösök megbizottját, bejegyeztetik. Kétségtelen azonban, hogy az öröklésre hivatottak meg nem egyezése esetében is, addig míg az öröklési igények és nevezetesen a cégben való utódlás is a hagyatéki eljárásban, esetleg perben rendeztetnek, szükség van arra, hogy a cég képviseléről és jegyzéséről gondoskodás történjék. Ez elsősorban a hagyatéki bíróság hatáskörébe tartozik, mely az 1894:XVI. t.-cz.-nek a hagyaték kezeléséről és biztosításáról és a hagyatéki zárlatról szóló intézkedései keretében kell hogy intézkedjék a hagyatékhoz tartozó üzlet kezeléséről és következképen a cég képviseléről is. De ha a zárlati intézkedések mellőztetnek, a budapesti tábla határozatából kitűnőleg a cég-

bíróság saját hatáskörében is a birtokban lévő örököst vagy örökösöket kérelmükre a cég képviselőiül bejegyeztetheti, mert a zárlat mellőzése folytán feltehető, hogy a többi igénylők beleegyeztek, miszerint a birtokban lévők a hagyatékhoz tartozó cég vagyonát is kezeljék.

Nem egészen határozottak a kereskedelmi törvények azon rendelkezései, melyek valamely tagnak a cégből való kilépésére, úgyszintén valamely társas cégnél a cégvezető kirendelésére és a cégvezetői jogosítvány visszavonására vonatkoznak.

A ker. törv. 104. §-a szerint a társaság feloszlása, vagy a társasági tagok egyikének kilépése bejelentendő, de a 67. §-nak az a rendelkezése, hogy a társaság alakulására, új tag belépésére vonatkozó bejelentések a társaság összes tagjai által hiteles alakban aláírandók, a 104. §-ban felsorolt esetekre nincs kiterjesztve. Mindazonáltal a budapesti tábla (1907. szeptember 5. 2927.) szerint a dolog természetéből következik, hogy a társaság egyik tagjának kilépése egyedül a kilépő tagnak bejelentése alapján a cégjegyzékbe be nem vezethető, hanem szükséges annak kimutatása, hogy a kilépés joghatályosan történt s a társaság ennek következtében feloszlott, vagy a 102. § értelmében a kilépés dacára is fennmaradt. Megállapíthatjuk tehát, hogy a valamely tag kilépése iránti beadványt mégsem kell a 67. § értelmében okvetlenül valamennyi tagnak hiteles alakban aláírnia, hanem elegendő lehet az is, hogy a kilépését bejelentő tag a kilépés megtörténtét és jogérvényességét másként, péld. a társasági szerződéssel igazolja. Mindazonáltal kétségeink vannak, vajon az összes tagok kifejezett hozzájárulása nélkül a társaság megszüntetésének a perenkívül eljárásban igazán érvényt lehet-e szerezni?

A cégvezetői jogosítvány megadása és visszavonása tekintetében a cégbiróság a Curia szerint (1907. július 8. 895.) csupán azt van hivatva vizsgálni, vajon az kifelé való hatálylyal, azaz harmadik személyekkel szemben, de nem azt, vajon a tagok egymásközi viszonya szempontjából is hatályosan történt-e? Eszerint tehát a cégbiróság előtti eljárásra nézve csupán a ker. törv. 94. §-a és nem egyúttal 82. §-a is irányadó. Az utóbbi szerint a cégvezető kirendeléséhez a tagok egymásközi viszonyában az üzletvezetéssel megbízott összes tagok, vagy ha ilyenek nincsenek, az összes tagok beleegyezése szükséges és viszont az üzletvezetésből ki nem zárt bármely tag vissza is vonhatja a jogosítványt. A

94. § szerint ellenben a cégvezetői jogosítvány megadása és visszavonása 3-ik személyekkel szemben hatályos, ha a képviseletre jogosult valamely tag részéről történik. A cégbiróság tehát a cégvezetői jogosítvány bevezetésénél vagy a megszűnés bejegyzésénél csak annak vizsgálatára lehet utalva, vajon az a 94. § rendelkezéseinek megfelel-e, ellenben a 82. § kívül esetleg felmerülő vita a perenkívüli eljáráshoz egyáltalán nem tartozik. Vagyis a cégvezetői jogosítványnak úgy megadását, mint visszavonását cégbejegyzés végett mindegyik tag hatályosan bejelentheti, aki a társaságot önállóan képviseli. Ebből, valamint a K. t. 4. és 91. §-aiból következik az is, hogy együttes képviselet esetében a cégvezetői jogosítvány megadása és visszavonása 3-ik személyekkel szemben csak akkor lévén hatályos, ha az az együttes képviselettel megbízott tagok részéről együttesen történik: a cégjegyzés is csak a nevezett tagok együttes bejelentése alapján történhetik. Azaz, amint oly esetben, amikor mindegyik tag a társaságot önállóan képviseli, a cégvezető bejegyzésénél sem nyer alkalmazást a ker. törv. 82. § 1. bek., mely szerint a cégvezető kirendeléséhez valamennyi tag beleegyezése szükséges: ép úgy oly esetben, amikor a tagok a társaságot csak együttesen képviselhetik, a cégvezetői jogosítvány törlésénél nem nyer alkalmazást a ker. törv. 82. § 2. bek., mely szerint a cégvezetői jogosítványt egy tag is visszavonhatja.

H.

Felsőbirósági határozatok.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

98. Néh. P. A. által 1880. december 18-án alkotott végrendelet végső bekezdése szerint a végrendelet a végrendelező s a tanuk előtt felolvastatott, szerb nyelven megértelmezett, azt mint végrendeletét örökhagyó elfogadta és kézjegyével ellátta. Hogy mindez tényleg megtörtént, hogy a tanuk szerbül s a végrendelet nyelvét németül 4 tanu értette s hogy a német szöveg szerbül a szövegnek megfelelően lett megértelmezve, a tanuk vallomásából kétségtelenül megállapítható.

Minthogy pedig az 1876:XVI. t.-cz. 6. §-ában megkivánt alakú kellékek betartottak s hogy az megtörtént, az magából a végrendelet szövegéből kitűnik s mindennek külön záradékban bizo-

nyítását a törvény nem rendeli: Örökhagyó végrendelete alakilag érvényes. (Curia 1909. február 10. 4702/908. sz. a pécsi tvszék indokainak hmagyásával.)

*

99. A tanuk vallomásából megállapítható, hogy örökhagyó írásbeli magánvégrendeletét az arról szerkesztett okirat megsemmisítése által visszavonni kívánta s halála perczében megbízást is adott P. Gy. felperesnek és P. M.-nak, hogy a dr. L. B. ügyvéd által magához vett végrendeletet hozzák el és tépjék szét. Habár kétségtelen, hogy az 1876. évi XVI. t.-cz. 35. §-ának második bekezdése értelmében az írásbeli magánvégrendelet az arról készült okirat megsemmisítése által is visszavonható: a most ismertett tényállás alapján a végrendelet visszavonása meg nem állapítható a következő okokból.

Nemcsak a végrendelet alkotása, hanem annak visszavonása is akaratkijelentésen alapul, abból tehát, hogy az akaratkijelentés csak az örökhagyó életében történhetik meg, az következik, hogy úgy a végrendeletek és halálesetre szóló, de visszavonható ajánlkozások visszavonását eredményező érvényes szóbeli vagy írásbeli nyilatkozatoknak, mint a visszavonás vagy megszüntetés egyéb módjait megállapító cselekményeknek is — mert ezek is csak az akaratkijelentés egy módját képviselik — (pl. a végrendelet szét-tévése stb.) szintén csak az örökhagyó életében kell megtörténniök. Igaz ugyan, hogy az utóbb jelzett cselekmények, amennyiben arra alkalmasak, az örökhagyó megbízásából is véghezvihetők s ekkor a megbízás külön alakisághoz nincs kötve, abból azonban, hogy a megbízó és a megbízott közt e tekintetben különbség nem tehető, az következik, hogy az adott megbízás meghiusulásának nem lehet más következménye, mintha az örökhagyó által idevonatkozóan szándékolt nyilatkozat vagy cselekmény az örökhagyó részéről hiusul meg, ha tehát a törvény nincs tekintettel arra, hogy a végintézkedés visszavonását eredményező nyilatkozat vagy a megfelelő cselekmény az örökhagyó részéről és személyében miért hiusult meg, hanem a visszavonást egyedül ahhoz köti, hogy az arra vezető nyilatkozatot vagy cselekedetet az örökhagyó tényleg megtette-e, illetve véghezvitte-e? úgy e részben nem lehet különbséget tenni akkor sem, ha a cselekmény véghezvitele más személyre volt bízva, amiből következik, hogy a visszavonás tekintetében közömbös az, hogy az idevonatkozó megbízás teljesítése miért hiusult meg? önként értetik azonban, hogy ezzel a végrendeleti örökösnek esetleges érdemtelensége, illetve bárki részéről is a kárterítési kötelezettség nincsen kizárva abban az esetben, ha a visszavonást eredményező cselekmény meghiusulását esetleg az örökös, illetve más személy is idézte elő.

A jelen esetben, az előrebocsátott tényállás szerint bizonyítva van ugyan, hogy örökhagyó az ügyvédjénél levő végrendelet szét-

tépésére P. Gy. felperesnek és P. M.-nak megbízást adott, tekintettel azonban arra, hogy a megbízottak e megbízásnak az örökhagyó életében nem tettek eleget s azt a felperesek nem is állítják, hogy ebben a nevezettek az I. r. alperes, a végrendeleti örökös akadályozta meg, a megbízás nem teljesítése folytán nem igényelhetik, hogy a végrendelet visszavontnak tekintessék. (Curia 1909. márczius 9. 4581. sz.)

*

100. A perben kihallgatott végrendeleti tanuk egyező vallomása szerint a néhai özv. I. A.-né A. J. végrendeletének szerkesztésénél A. F. egyik végrendeleti örökös maga mondta el, hogy mi a végrendelet tartalma s maga a végrendelező csak annyiban vett részt a végrendelet megalkotásánál, hogy a végrendelet írásba foglalójának, R. A. községi jegyzőnek A. F. nyilatkozatai után hozzáintézett kérdéseire igenlő választ adott s az írásba foglalt végrendelet felolvasása és megmagyarázása után is csupán „jól van“, „úgy van“, „megelégszem vele“ kifejezésekkel jelentette ki a végrendelethez való hozzájárulását. Minthogy a végrendelezés időpontjában 83. életévében volt örökhagyó a végrendelezésnél jelen volt tanuk vallomása szerint súlyos beteg volt s nehezen beszélt, nyilatkozatait mindenik végrendeleti tanu nem is értette meg, sőt T. I. tanu szerint a végrendelező a végrendelezés alkalmával „jóformán magán túl volt“, ápolójának, özv. P. S.-né I. E.-nek vallomása szerint pedig már harmadfél hét óta betegen feküdt s ez alatt az idő alatt hol öntudatánál volt, hol nem s a végrendelet alkotásánál nagyon gyöngye volt, tétovázva és kijelentéseit megváltoztatva beszélt, mindezekből a tábla azt állapítja meg, hogy özv. I. A.-né a végrendelet tételekor szabad akaratelhatározó képességgel nem bírt s hogy a kézjeggyével ellátott végrendelet lényegileg nem az ő független és önálló akaratnyilvánítását, hanem az A. F. által helyette az ő végrendelezése gyanánt bementőket tartalmazza. Ebből magyarázható ki az is, hogy az örökhagyó A. L.-ról, akinek a részesítést illetőleg határozott ígéreteket tett s akiről a végrendelezés folyamán is több ízben kérdezősködött, végrendeletében egyáltalán nem gondoskodott.

Ezeknél fogva a felperesek által megtámadott végrendelet érvénytelen. (Curia 1909. február 10. 4267/908. sz.)

*

101. Az 1876 : XVI. t.-cz. tüzetesen meghatározza azokat az alaki kellékeket, amelyeknek a megtartása mellett lehet érvényes végrendeletet alkotni; az ebben a törvényesen meghatározott alaki kellékeket nélkülöző végrendelet tehát érvénytelen. Az idézett törvény 4. §-a értelmében abban az esetben, ha az írásbeli magánvégrendeletet egész terjedelmében nem a végrendelező írta, vagy

ha a végrendelező az okirat nyelvét nem érti, a végrendeleti tanuk közül legalább kettőnek írni és olvasni tudnia kell. A dolog természetéből s a törvény e rendelkezésének a céljából az következik, hogy ezekkel a kellékekkel csak az a tanu bírhat, aki a végrendeleti okirat nyelvét érti, mert csak ebben az esetben igazolhatja a végrendelet alkotásakor magán a végrendeleti okiraton azt, hogy az okirat a végrendelezőnek kijelentett végakarátát tartalmazza. A megtámadott végrendeletet az örökhagyó nem sajátkezüleg írta; ... az örökhagyó a magyar nyelvet nem értette; s miután a végrendeleti tanuk vallomása szerint az örökhagyó szerb nyelven nyilvánította ki végakarátát, a magyar nyelven szerkesztett végrendeleti okirat a felhívott törvényszakasz értelmében csak akkor lenne érvényesnek tekinthető, ha a végrendeleti tanuk közül legalább kettő a magyar nyelvet, mint az okirat nyelvét értene. Minthogy azonban az alkalmazott végrendeleti tanuk közül egyedül a végrendelet írója tud magyarul, a többi három pedig — saját vallomásuk szerint — a magyar nyelvet sem nem beszéli, sem nem érti: a megtámadott végrendelet a törvény által megkívánt alaki kellékeket nélkülözi s mint ilyen érvénytelen. (Curia 1909. február 16. 4455/908. sz.)

*

102. Az örökhagyó végrendeleti intézkedésének a leszármazó örökösök, mint a legközelebbi vérségi kapcsolatban állók részéről való tiszteletben tartása a családi kegyeleten s az ebből fakadó erkölcsi érzésen alapszik. Ebből folyik, hogy a kötelesrész érvényesítése iránti jog, a szükségörökösnek oly személyes természetű követelése, amelynek igénybevétele kizáróan az ő tetszésétől függ, amiért is az az igény nem tartozik azon vagyoni jogi követelések közé, amelyeknek érvényesítése az általános magánjogi szabályok alá vonható, és a jogosított hitelezői által is érvényesíthető lenne.

Tételes jogszabályaink, a csődeljárás esetét kivéve, sem adják meg a hitelezőknek azt a jogot, hogy az adósnak ily jogcselekményét sikerrel megtámadhassák és követeléseiket a kötelesrész erejéig a végrendelettel szemben érvényesíthessék, kivéve ha a szükségörökös a kötelesrész érvényesítése iránt már nyilatkozott, vagy pedig lépéseket tett, avagy bizonyíttatik, hogy a szükségörökös az örökhagyóval vagy az öröklésre hivatottakkal, a hitelezők megkárosítása céljából rosszhiszeműen összejátszott.

Ily körülmények közt a végrehajtási törvénynek a harmadik személyek elleni követelések lefoglalásáról szóló alaki rendelkezései sem nyújthatnak oly jogot a felperes részére, amelynek alapján az alperesek ellen a Cs. J. adóst megillető kötelesrész érvényesíthetése iránt perrel felléphetne. (Curia 1909. február 18. 4268/908. sz.)

*

103. A Sz. J. és neje által alkotott végrendelet, minthogy a túlélő házastárs annak az alapján a hagyatékot elfogadta s a végrendelet nyújtotta előnyöket élvezte, abban a részében, amely szerint a házastársak egymást nevezték meg örökösökül, amely szerint bizonyos hagyományok mindkét házastárs halála után a vagyon eredetére tekintet nélkül fizetendő ki a megmaradt hagyatékból, s amely szerint az előbb elhalt házastársnak $\frac{0}{100}$ -okban meghatározott vagyonrésze a túlélő házastárs halála után megmaradt vagyonból az előbb elhalt házastárs rokonait illeti: közös és kölcsönös végrendekezés.

Ezen rendelkezéseken a végrendelezők és illetve a túlélő házastárs jogosan azért nem tehetek változtatást, mert azok szerződés jellegével bírnak, s mert a vagyon felett a rendelkezés, a végrendelet szerint csupán élők között volt megengedve.

Az a további rendelkezés ellenben, mely szerint a túlélő házastárs az ő tulajdonául megállapított vagyonhányad felett saját megnevezett rokonai részére intézkedik, azért nem közös és kölcsönös, mert a tulajdonhányadot a végrendelezők már eleve meghatározták a végrendeletben; s mert ennél fogva a közös és kölcsönös akarat csupán arra irányult, hogy a túlélő házastárs után netalán megmaradó vagyonból az előbb elhalt házastárstól származó hányad az ezáltal megnevezett örökösnek jusson. A túlélő házastárs tehát az eredetileg is az ő tulajdonát tevő hányadból halál esetére a közös végrendeletben kifejezett akaratától eltérőleg is szabadon rendelkezhetett s ezt a rendelkezését a közös végrendeletben erre a hányadra kirendelt örökösei meg nem támadhatják. (Curia 1909. február 10. 5228/908. sz.)

*

104. A felperesek keresetüket arra alapítják, hogy a velük közös törzselődtől származó és végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt Cs. M. hagyatékához tartozó s ági jellegű ingatlanok hagyaték-bírószáligal törvényes öröklés címén az alpereseknek adattak át, s azokat az alperesek tartják birtokukban, holott törvényes öröklési jog ágiság alapján a felpereseket illeti.

A felebbezési bíróság az ügy érdemének eldöntését mellőzve, a felpereseket keresetükkel azért utasította el, mert a felperesek és az örökgyó közös törzselődjétől származó egyik ivadék, B. K. perben nem áll. Azonban a felebbezési bíróságnak az álláspontja téves. Az a kérdés ugyanis, hogy a hagyatékhoz mely tárgyak tartoznak, hogy azok ági vagy szerzeményi minőségűek-e? s hogy a felpereseként fellépő vérrokonokat azokhoz illeti-e törvényes öröklés, s ha igen, mely részben, az összes igényjogosultak perben állása nélkül eldönthető, mert az ítélt dolog hatálya a perben álló felekre szorítkozván, a hozandó érdemleges határozatnak a perben fel nem lépett öröklésre jogosultra kihatása nem lesz, s

így vele szemben az a kérdés, vajjon illeti-e őt valami a hagyatékból, el nem bíraltatván, a jelen per érdemi eldöntéséből reá hátrány nem származhat, mert továbbá, ha a per során kitűnik, hogy a hagyaték nem kizárólag a felpereseket illeti, hanem rajtuk kívül ahhoz még másnak is öröklési joga van, az esetben a bíróság a felperesek javára, a hagyatékot csak abban a részben ítélni meg, amely rész őket a törvényes öröklés szabályai szerint megilleti, s következőleg az alpereseket, a kik az egész kereset elutasítását kérik, felperesek részére nem az egész hagyaték, hanem csupán a törvényes öröklés szabályai szerint őket megillető rész kiadására kötelezheti. (Budapesti tábla 1909. február 13. G. 688/908. sz.)

*

105. Az állandó birói gyakorlat szerint a szülő által kielégített gyermek a hagyatéki kapcsolatból kiesvén, sem a szülő által neki kielégítésül adott érték, sem a kielégített gyermek a kötelesrész mennyiségének kiszámításánál figyelembe nem jöhet. Ezen elvi álláspontra figyelemmel az elsőbíróság által a kötelesrész mennyiségének kiszámítása alapjául elfogadott 5434 K-ból a 2. r. felperesnek kielégítésül adott 600 K levonása után a fenmaradó 4834 K $\frac{1}{4}$ része, vagyis 1208 K képezi az 1. r. felperes kötelesrészét, melyből azonban levonandó az azon felperes által előre kapott 600 K s így alperesnek még 608 K-t tartoznak 1. r. felperesnek kötelesrésze kiegészítéseül megfizetni. (Curia 1909. január 28. 5194/908. sz.)

*

106. Bizonyítva van, hogy néhai H. G.-né a felperes leánya s az elsőrendű alperes neje hagyatékának leltározásakor az elsőrendű alperes beismerte, hogy a leltár 1—33. és 41. tétele alatti ingókat elhunyt neje hozományul kapta szüleitől.

A szülőktől kapott hozomány pedig az 1840: VIII. t.-cikk 2. §-a értelmében a részesített gyermek osztályrészéhez való betudással adottnak lévén tekintendő, ági vagyont képvisel, s mint ilyen, az illető gyermek végrendelet és mag nélkül való elhalálása esetére ugyanazon törvénycikk 7. §-ához képest visszazáll a még életben levő arra a szülőre, akitől a hozomány származik; aminek a jelen esetben nem állhatja útját a 2. §. alatti házassági szerződés, mely szerint néhai H. J. magnélküli elhalálása esetére minden hozományát az elsőrendű alperesnek móríngolta, s ebbe a felperes és neje Sz. J. beleegyeztek, mert a szerződésnek ez a határozománya örökösödési szerződés természetével bír, mely azonban az 1876: XVI. t.-cz.-ben előírt alaki kellékeket nélkülözvén, e t.-cz. 33. §-ából folyóan érvénytelen.

Eszerint felperes jogos igényt tarthat arra, hogy a hagyatéki ingók, amennyiben ő tőle származó hozományi vagyont képvisel-

nek, neki megítéssenek, illetve minthogy az ingók állaguk sérelme nélkül természetben meg nem oszthatók, elsőrendű alperes a becsérték megfelelő részét felperesnek megfizesse. Ezen megfelelő rész pedig a becsérték felében volt megállapítandó, mert a kereseti hozományi ingókat a felperes nem egyedül a saját vagyónából, hanem nejével együtt adták leányuknak. (Budapesti tábla 1908. szeptember 2. 2284/908. sz.)

*

107. Végrehajtató a 200 K hozományi követelése erejéig férje K. I. ellen a biztosítási végrehajtást azon az alapon kérte elrendeltetni, mert férje ellen a válókeresetet folyamatba tette s mert a csatolt és dr. R. E. kir. közjegyző által 507/907. sz. a. felvett közjegyzői okiratban foglalt elismervény alapján a hozomány visszaköveteléséhez való joga megnyílt s mert különben is a bírói gyakorlatnál fogva a hozományra annak átvevőjétől, ha veszély mutatkozik, a kellő biztosítás követelhető, adott esetben pedig ez a veszély fennforog s így ezen okból az 1881 : LX. t.-cz. 223. §-a értelmében a biztosítási végrehajtás elrendelésének helye van. A kérelemnek azonban törvényszerű alapja nincs; mert nincs oly jogszabály, amely a házasság tartama alatt, külön kikötés nélkül, megengedné a feleségnek, hogy hozományi követelésének biztosítását igényelhesse; e részben még a válópernek megindítása sem teremt kedvezőbb helyzetet, mert a válóper folyamatban léte a hozománykövetelést lejárttá nem teszi. Ezért és annál fogva, mert az 507/907. sz. közjegyzői okiratban a hozománynak bármikor leendő visszakövetelési joga kikötve nincs: az 1881 : LX. t.-cz. 223. §-a alkalmazást nem nyerhet. Az elsőbíróóság végzését tehát megváltoztatni és végrehajtatót, ki a felfolyamodásra okot szolgáltatott, ennek költsége viselésére kötelezni kellett. (Curia 1908. december 29. 5055. sz.)

*

108. Alperesnek a 2. % alatti házassági szerződésre alapított igénye s viszonykeresete nem bir alappal. Ez a szerződés ugyanis, mint örökösödési szerződés, amely mint ilyen, tekintettel arra, hogy Horvátországban kelt, hogy annak létrejötte idejében mindkét szerződő fél Horvátországban birt állandó lakással s az elsőrendű alperes ugyanottani illetőségű volt, a Horvátországban érvényben levő osztrák általános polgári törvénykönyv rendelkezései szerint bírálendő meg, ennek a törvénynek 602., 1249. és 579. §-ai értelmében pedig, amint azt az elsőbíróóság helyesen kifejtette, érvénynyel nem bir, mert az csak két tanu által van előttemezve.

Ami elsőrendű alperesnek másodsorban érvényesített viszonykeresetét illeti: bizonyítva van, hogy örökhagyó u—i illetőségű magyar állampolgár volt, legutóbb állandóan U—n lakott s ott is

halt meg; ingó vagyona tehát, mely az elhalálozás idejében U—n birtokában volt s végrendeletben felsorolt betéti könyvecskékre elhelyezett betétekből áll, a magyar törvények rendelkezései szerint bírálendő meg. Minthogy pedig ezek a betétek mind az elsőrendű alperessel fennállott házasság és házassági együttélés ideje alatt szerezettek, kétségtelen, hogy ezeknek felerészéről az örökhagyó érvényesen nem rendelkezhetett, mert ez a felerész hazai törvényeink szerint az elsőrendű alperest, mint hitvestársat, arra való tekintet nélkül, hogy a szerzés az örökhagyónak m—i — horvátországi — tartózkodása alatt Horvátországban történt, közszeremény jogcímén megilleti. Ehhez képest a kereseti betéti összegnek s járulékaiknak fele részére az elsőrendű alperes tulajdonjogát, annak másik fele részére pedig az e részben érvényes végrendelet alapján s tekintettel az általános örökösök kifejezett beleegyezésére, felperesnek mint hagyományosnak a tulajdonjogot odaítélni kellett. Elsőrendű alperes erre a fele részre nézve özvegyi haszonélvezet jogcímén emelt viszonykeresetével azonban el volt utasítandó, mert az örökhagyó végrendeletének 2. pontjában az alperes özvegyi jogát szabályozta, neki hagyván haszonélvezetül m—i házat, elsőrendű alperes pedig nem is állította, hogy ez a haszonélvezet az őt az 1840 : VIII. t.-cz. 16. §-a alapján megillető özvegyi jogot nem fedezné. (Curia 1909. január 27. 4754 908. sz.)

*

109. Jogszabály ugyan, hogy a törvényesen örökbefogadott gyermeket, az örökbefogadó szülővel szemben, ugyanazon öröklési jogok illetik, mint a törvényes leszármazókat, így kétségtelen az is, hogy az örökbefogadott gyermek abban az esetben, ha az örökhagyó által tett ajándékozás által kötelesrészében sérelmet szenved, annak kiegészítését a megajándékozottól követelni jogosult.

A dolog természetéből következik azonban, hogy ezt az igényét az örökbefogadott csak abban az esetben érvényesítheti sikerrel, ha a megtámadott ajándékozás, az örökbefogadás időpontja után létesült. Ezt az álláspontot támogatja a törvényes leszármazókra nézve állandóan követett az az ítélkezési gyakorlat is, hogy habár az ajándékozást kötelesrész sérelme címén az a leszármazó is sikerrel megtámadhatja, aki az ajándékozási szerződés létrejötte után született, de azt elengedhetlen kellékül állítja föl, hogy annak a házasságnak, amelyből ez a leszármazó született, a megtámadott ajándékozási jogügylet létrejöttekor már érvényesen fennállani kellett, mert a korábban tett ajándékozás, mint a családalapítást megelőző cselekmény, nem vonható örökhagyónak ama vagyoni jogi rendelkezései alá, amelyekre nézve a családalapítással járó természetes következmények már korlátoló hatással vannak. Ezeket a jogszabályokat a jelen esetre alkalmazva, kétségtelen, hogy a felperes a panaszolt vagyonátruházás megtámadására ke-

reshetőségi joggal nem bír, mert az ő örökbefogadtatása, amely a törvényes házassággal, az öröklési képesség tekintetében, egy tekintet alá esik, a sérelmes ajándékozás után évek múlva létesült s így a felperes az ajándékozás létrejöttkor az örökhagyóval sem örökbefogadási jogviszonyban, sem törvényes rokoni kötelékben nem állván, ez alapon őt a keresettel érvényesíteni kívánt jog nem illetheti, mert a későbbi örökbefogadásnak visszaható erő nem tulajdonítható. (Curia 1909. márczius 11. 4827. sz.)

*

110. Felperesnő zárlati kérelme arra irányul, hogy a 12,653/1907. sz. keresettel érvényesített, de állítólag az alperes magatartása folytán veszélyeztetett közszerzeményi jogának biztosítása végett, a házasság tartama alatt szerzett és a rákospalotai 1971. sz. tkvi betétben alperes javára tulajdonul felvett ház zár alá vétessék. Mivel azonban a beszerzett telekkönyvi iratokból az derül ki, hogy az alperes a házat a felperesnővel 1905. december 8-án kötött házasságot megelőző időben vette, mivel továbbá a házasság előtti időről való jogcímen alapuló szerzések az illető házastárs külön vagyonaiba tartoznak s közszerzeményül csak az ezen külön vagyon megtartására fordított kiadás tekinthető, ennél fogva az alperes által a házasság előtt vett, de részben a házasság tartama alatt kifizetett ház, mint nem a házasság tartama alatt kötött jogügyletből keletkezett vagyon, nem része a felek közszerzeményi vagyonának s így erre a házra a kért címen a zárlat el sem rendelhető; ennél fogva stb. (Budapesti tábla 1908. június 17. 4747. sz.)

*

111. Az 1877 : XX t.-cz. 113. §-a értelmében azok a jogügyletek, melyek által kiskorú visszteher nélkül köteleztetnék vagy jogokról visszteher nélkül lemondana, a gyámság vagy gondnokság alatt állóra nézve gyámhatósági jóváhagyás esetében sem kötelezők; ámde a felperes által megtámadott egyezség jóváhagyása körül a gyámhatóság ezt a törvényes tilalmat meg nem sértette, mert felperes örökrésze fejében tényleg visszterhet kapott, az a kérdés pedig, vajjon a kikötött visszteher az adott esetben megfelelő-e, a gyámhatóság hatáskörébe tartozván, annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhatik. Ennél fogva a felperes az érdekében jóváhagyott egyezség érvényét sikeresen meg nem támadhatja, hanem igénye csakis arra terjed ki, hogy azon esetben, ha a gyámhatóság a visszteher megállapításánál mulasztással volna terhelhető, az ebből származott kárigényének megtérítését a gyámhatóságtól, illetve mulasztással terhelhető közegeitől követelhesse. (Curia 1909. február 3. 3896/908. sz.)

*

112. Az állandó birói gyakorlat szerint az anyának a törvénytelen gyermek tartására irányuló igénye csakis abban az esetben enyészik el, ha hosszabb időn át a tartást a saját kötelezettsége gyanánt teljesíti, jöllehet igényének érvényesítésében gátolva nem volt, és az igény érvényesítésének elhalasztására a természetes apa magatartása sem szolgáltatott okot. Ebből az következik, hogy a tartáshoz való igény abban az időben éled fel újra, illetőleg attól az időponttól kezdődő hatálylallyal érvényesíthető, amelyben nyilvánvaló, hogy az anya a tartási kötelezettségeket megtérítésre irányuló szándékból teljesíti. Minthogy pedig a kereset előkészítésből erre a szándéokra kell következtetni, a tartásdíjra vonatkozó kötelezettség kezdő időpontjának meghatározásánál a kereset előkészítésével járó idő is figyelembe veendő. (Budapesti tábla 1909. február 24. G. 705/908. sz.)

*

113. A visszavásárlási és visszeladási, valamint az elővásárlási jog kikötése mellett létrejött adásvétel esetében ez a kikötés magában véve csak kötelmi hatályt eredményez a szerződő felek közt, minélfogva ezek a jogügyletek az általános magánjogi szabályok szempontjából bírálendók meg.

Birói gyakorlatunk nem ismer olyan megszorító rendelkezést, amelynél fogva eladó a vevővel szemben a visszaváltási jogot csak azon esetben köthetné ki joghatályosan, ha ez a kikötés magába az adásvételi szerződésbe foglaltatik, következőleg a kereseti visszavásárlási jog érvényességét nem rontja le az a körülmény, hogy a szerződő feleknek erre vonatkozó megállapodása az adásvételi szerződéstől önálló külön szerződésbe foglaltatott; megjegyzevén, hogy az alperes által hivatkozott 909/905. szám a. hozott s az osztr. polg. törvénykönyv hatálya alá eső erdélyi ügyet elbírált curiai ítéletnek elvi kijelentése, a jelen a magyar magánjog szabályai szerint elbírálandó jogesetben alkalmazást nem nyerhet. (Curia 1909. január 12. 3016/908. sz.)

*

114. A főnök és alkalmazottja között létrejött és az alkalmazottat az alkalmaztatás megszűnte utáni időre ipari tevékenységében korlátozó megállapodás és az annak biztosítását célzó kötbérikötés érvénytelen, ha a korlátozás tartalmánál vagy terjedelménél fogva az alkalmazott boldogulását jelentékenyen megnehezíti. De az érvényesen kikötött kötbér összege a KT. 273. §-a értelmében semmiféle korlátozásnak alávetve nincs. (Curia 1909. február 23. 685/908. sz.)

*

115. Engedmény alatt az a jogügylet értendő, mely által a hitelező követelését másra, az engedményesre ruházza s ekkép ennek javára a követelésnek az adós ellen való érvényesítéséről lemond, engedmény létesüléséhez tehát szükséges ugyan, hogy a hitelező részéről, ki ebben a vonatkozásban engedményezőnek neveztetik, a követelés átruházásának szándéka nyilvánuljon, ellenbán a jogügylet jellegén az, hogy az átengedett követelés összegének behajtás után való hovafordítása iránt az engedményes és az engedményező között mily megállapodás létesült, ép oly kevésbé változtat, mint az, hogy az átruházásnak az engedményező és engedményes közti viszonyban oka mi volt, vagy hogy visszteherrel vagy enélkül történt-e? Az adós arra, hogy az engedményezőtől értesítést nem kapott, nem hivatkozhatik oly esetekben, melyeknek körülményei tanúsítják, hogy az engedményestől nyert egyoldalú értesítés figyelmen kívül hagyása a rendes gondosságnak vagy épen a forgalomban mindenkor szem előtt tartandó jóhiszeműségnek követelményeibe ütközött. (Budapesti tábla 1909. február 20. 838. sz.)

*

116. A keresk. törvény 20. §-a rendelkezéséből nyilvánvaló, hogy az üzlet átvevője a cég eddigi kötelezettségeiért nem minden esetben, hanem csak akkor felelős, ha és amennyiben ennek kötelezettségét is magára vállalta. Ebből pedig okszerűen következik, hogy az üzlet átvevője jogosítva van az üzletet átruházó tulajdonosnak eddigi kötelezettségét csak részben vagy bizonyos feltételek mellett és korlátok között is átvállalni, mely esetben őt a kötelezettség csak oly módon és mérvben terheli, amely módon és mérvben ő a kötelezettséget átvállalta. (Curia 1909. február 10. 691/908. sz.)

*

117. A szerződés megkötését megelőző alkudozások folyamán, vagy annak írásba foglalásával egyidejűleg létesült, de az ügyletről készített írásbeli szerződésbe bele nem foglalt, s az írásbeli szerződéssel ellenkező szóbeli megállapodások hatálylyal bírhatnak akkor, ha a felek az írásbeli szerződésbe fel nem vett és korábbi időben létesült megállapodás fenntartását, illetve azt kimutatják, hogy az írásbeli szerződésnek azzal ellentétes rendelkezése a felek szerződési akaratával meg nem egyezik, s hogy ekként az írásbeli szerződés nem a felek valódi akaratát tünteti fel. (Curia 1909. február 17. 5708/908. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

118. Abban az esetben, ha több hitelezőnek közös tőkekövetelése van: őket a tőkekamatadó kivethetése szempontjából egységes adóalanynak tekinteni nem lehet, s minden egyes hitelező terhére az általa huzott évi kamatjövedelem után a tőkekamatadó külön-külön állapítandó meg. (7124/1908. P. szám.)

*

119. A sorsjegyekkel való kereskedésből származó jövedelem után fizetendő III. osztályú kereseti adó megállapításánál az el nem árusított sorsjegyekre esett nyereségek összege az adóköteles keresethez hozzászámítandó. (6563/1908. P. szám.)

*

120. Ex-lex alatt önkéntesen befizetett adók után kamattérítés azon a czímen, hogy ex-lex volt, nem igényelhető. (26828/1907. P. szám.)

*

121. 1 A helyiérdekű vasutakat megillető törvényes illetékmentesség nem személyes, hanem tárgyi természetű. 2. Ez a mentesség kiterjed: a) a motorok és egyéb eszközök elhelyezésére szolgáló forgalmi-telep létesítéséhez szükséges ingatlanvételekre; úgyszintén b) azokra az engedményokiratokra, amelyekkel a helyiérdekű vasut az ötlet államsegélyként és postaszállítás fejében szerződésileg megillető összes évjárulékait a befektetési tőkének beszerzése céljából valamely pénzügyintézetre engedményezte. (6481/1908. P. szám.)

*

122. Az ingatlan vagyon állagához tartozó fundus instructus értéke az ingatlanok törvényszerű legkisebb értékében benn nem foglalhatók; tehát az ingatlantól különállólólag mint ingóság képezi illetékegyenérték tárgyát. (12313/1908. P. szám.)

*

123. Jelzálogos kölcsönköveteléseknek az 1895:L. törvény-cikk 2. §-ában említett átruházása alkalmából a telekkönyvi hatósághoz intézett kérvény bélyegmentes akkor is, ha azt nem maga

a záloglevél kibocsátására jogosított pénzüintézet adja be, hanem helyette és javára a jelzálogos kölcsönkövetelést átruházó pénzüintézet nyújtja be. (1864/1908. P. szám.)

*

124. Oly esetben, midőn a biztosító intézet a biztosított esemény bekövetkezésekor esedékes szolgáltatási összeget a vétbizonyítvány után járó 1⁰/₀-nyi illeték lerovása mellett birói letétbe helyezi, és a bíróság ezt az összeget a jogosultaknak kifizeti: ezen birói letét átvétele után a II. fok. szerinti illeték nem követelhető. (1120/1908. P. szám.)

*

125. Az illetéki díjjegyzék 57. tételének a katonatisztek házassági biztosítékaira vonatkozó rendelkezései a polgári alkalmazottak házassági biztosítékaira is alkalmazandók. (14704/1908. P. szám.)

Közlemények.

Az örökösödési ügyek forgalmáról az ország közállapotairól szóló most megjelent 1907. évi jelentésben a következő adatok számolnak be. Rendes örökösödési ügyekben 1907-ben 127,626 ügy érkezett a kir. járásbiróságokhoz, mely számhoz hozzáadva a 31,759 hátralékot, az összes elintézésre váró ily ügyek száma 159,385 volt. Az év folyamán érkezett örökösödési ügyek közül a túlnyomó rész, szám szerint 107,656 hivatalból, míg 19,970 kérelemre indított meg. Befejezést nyert pedig 126,873 örökösödési ügy s így az év végén csak 32,512 ügy maradt elintézetlenül, közel 800-al több, mint 1906-ban. Az el nem intézett örökösödési ügyek közül csak 841 maradt a bíró kezén, 18,379 a kir. közjegyzőnél, 8805 a községi vagy körjegyzőnél volt. Nyilvánvaló, hogy ezen utóbbi kimutatás téves, mert a gyámhatósághoz bemutatott ügyeket úgy tünteti fel, mint amelyek a közjegyzőnél maradtak volna elintézetlenül. Az elintézett ügyek befejezési módját tekintve 111,141 (87.6⁰/₀) teljes átadással, 5235 teljes perreutasítással, 873 részleges átadással és perreutasítással, 9624 pedig egyéb módon ért véget.

Feltűnő az örökösödési és hagyatéki bizonyítványok iránti kérelmek évről-évre való csökkenése. Ezen egyáltalán be nem vált jogeszközt 1907-ben csak 3704, vagyis éppen 100-al kevesebb esetben vették igénybe, mint az előző évben. Főként a budapesti (802) és a győri kir. tábla (778) járásbiróságai azok, amelyekhez számottevően érkeztek ily kérelmek, míg a temesvári kir. tábla területén csak 86 volt az 1907. év folyamán beadott örökösödési és hagyományi bizonyítvány iránti kérelmek száma.

*

A telekkönyvi kivonat kiegészítéseért járó bélyegilleték mennyisége. Előfordult eset alkalmából az a kérdés merült fel, vajjon a kellő bélyeggel ellátott telekkönyvi kivonatnak az újabb bejegyzésekkel való kiegészítése esetén a bélyegilleték csupán a kiegészítéshez szükséges ívek után, avagy a telekkönyvi kivonatot magában foglaló ív vagy ívek után is rovandó-e le?

A m. kir. közigazgatási bíróság az 1904. márczius hó 11. napján 27346/1903. P. szám alatti ítéletében kimondotta, hogy „a bélyegek és illetékekre vonatkozó törvényeknek és szabályoknak nincs oly rendelkezése, melynélfogva a kellő bélyegekkel ellátott telekkönyvi kivonatok után újabb bélyeglerovás lenne követelhető.“ A m. kir. igazságügyminister ennek az álláspontnak közlése mellett a m. kir. pénzügyminister véleményét kikérte és a m. kir. pénzügyminister kijelentette, hogy a maga részéről is a közigazgatási bíróság 27346/903. P. számú ítéletében elfoglalt azt az álláspontot tartja helyesnek, „mely szerint a telekkönyvi kivonatok kiegészítése alkalmával a már korábban kellő bélyeggel ellátott telekkönyvi kivonatok ívei után újabb bélyeglerovás nem követelhető. Ennélfogva a telekkönyvi kivonatok kiegészítése alkalmával, a kivonatnak csak azon ívei után kell leróni az illetéki díjjegyzék 63. tételében megszabott bélyegilletéket, amely íveken a kiegészítés foglaltatik. Amennyiben a kiegészítés az eredeti kivonatra vezetettnek, s újabb ívet nem venne igénybe, csak az újabb hitelesítési záradék mint tanusítvány kétkoronás bélyege rovandó le az illetéki díjjegyzék 21. tétel aa) pont rendelkezéséhez képest; feltéve, hogy egy telekjegyzőkönyvben felvett ingatlanra vonatkozik a tanusítás és kiegészítés. Nem kötelezhető azonban a felek arra, hogy a kiegészítés végett beszoigáltatott, s kiállításra alkalmával kellő bélyeggel ellátott

telekkönyvi kivonat ívei után újból lerójják a bélyegilletéket, mert az illetéki díjjegyzék 63. tét. rendelkezései értelmében a telekkönyvi kivonatokra ívenként 2 korona bélyeg rovandó le, s olyan törvényes rendelkezés nincsen, mely megkövetelné, hogy a már szabályszerűen felbélyegezett kivonatok bélyegét a felek újból rójják le.“ (45,396—1909. I. M. sz.)

*

A váltójog egységesítése. A német és olasz kormányok egyetértésével Németalföld kormánya megkezdte az ez év szeptemberében Hágában tartandó diplomatai kongresszus előkészítését, mely kongresszusnak egyik főtárgya az egységes váltójogi törvény tervezetének elkészítése lesz. A nemzetközi magánjog művelésére alakított királyi bizottság kérdőívet küldött szét azon országok kormányaihoz, amelyek a kongresszusban résztvenni s magukat ott képviseltetni óhajtják. A magyar kir. igazságügyministerium szintén megkapta a németalföldi kormány átíratát, s a kongresszuson elfoglalandó álláspontok megállapítása céljából a kérdőpontokat tanulmányozás végett kebelbeli szakférfiaknak kiadta. Az óvási vonatkozó 29-ik kérdőpont a következő: a) Kell-e a törvénynek az óvások alakját szabályoznia, beleértve a felvétel { napját (vis major)? helyét? és igenlő esetben: b) megengedje-e a törvény a posta közvetítésével történő óvást vagy sem?

Az osztrák igazságügyministeriumban a kérdőpontok tárgyalására enquete tartatott, melyen a bécsi közjegyzői kamara is képviselve volt. Az értekezlet a jelenleg érvényes váltótörvényen a következő módosításokat tartotta keresztülvihetőnek: Megengedhető legyen, hogy a váltóban kamatfizetési ígéret is foglaltassék; hogy az intézvénnyezett saját váltónál mellőztessék a helykülönbség követelménye; hogy lejárat előtti és lejárat utáni forgatmányok különböző elbírálás alá essenek. Szükségesnek mondatott ki az óvás formájának egyszerűsítése és a postai óvás behozatala. A bemutatóra szóló váltó érvényességének elismerését a szakértekezlet nem tekintette szükségesnek, mert az üres forgatmány módot ad a bemutatóra szóló váltó előnyeinek kihasználására.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké *Scoberda Antal* mezőcsáti gyakorló ügyvéd Mezőcsátra, *dr. Haviar Gyula* szarvasi gyakorló ügyvéd Szarvasra, *dr. Hübner János* nagykanizsai közjegyzőhelyettes Körmentre, *Bogdán Lajos* budapesti közjegyzőhelyettes Szilágycsehre és *dr. Nekula Gyula* békéscsabai közjegyzőhelyettes Szeghalomra. Áthelyeztetett *Báthor Gábor* kunszentmártoni közjegyző Budapest II. kerületébe. Kölcsönösen áthelyeztettek *Polgár József* battonyai és *dr. Szily Ferencz* sümegi kir. közjegyzők. Elmozdított *Pethes Pál* jászapáti-i kir. közjegyző. Meghaltak *Hadfy Döme* nagybecskereki kir. közjegyző és *Cirlea Mihály* abrudbányai kir. közjegyző.

Külföld.

Formahibás végrendelet érvényessége. A Deutsche Juristen-Zeitung-ban Danz jénai egyetemi tanár élesen kikel a Reichsgericht által követett azon gyakorlat ellen, amely az egyébként tökéletes végrendeleteket a lényegét nem érintő formahiányok alapján állandóan megsemmisítette. Kiemeli, hogy a törvénynek nem a forma megerősítése a célja, hanem az, hogy a forma megtartásával a végrendelező akarata kétséget kizárólag megállapítható legyen. Ahol ez a végcél el van érve, a legnagyobb fokú igazságtalanság s a törvény szellemével ellentétbe való helyezkedés a végrendelező akaratát az eszköz kedvéért meghiusítani. Ha a tartalmilag kétséges végrendelet értelmezését a bíró belátására bizza a törvény, még inkább szabad kezlet kellene engedni neki akkor, midőn a tartalom s a végrendelezési akarat kétségtelenül megállapítható. Ezen cikkhez ugyancsak a „D. J. Z.“-ban Hellwig berlini egyetemi tanár szól hozzá. Védelmébe veszi a Reichsgericht gyakorlatát, mely alaki hibák miatt a végrendeleteket állandóan érvényteleneknek nyilvánította. Ő is helytelennek tartja azonban az oly végrendelet megsemmisítését, melyben a dátumban történt tévedés magából az okirat tartalmából kiigazítható volt, s különösen hibáztatja a Kammergericht azon ítéletét, mely egy végrendeletet érvénytelennek nyilvánított azon az alapon, hogy a végrendelező nevét az utolsó sor végére és nem egy sorral alább írta.

*

Az orvosi praxis eladása. A svájci szövetségbíróság érdekes ítéletet hozott ez év január 23-án, s ez ítélettel új csapást nyitott az értelmiségi foglalkozások átruházása tekintetében. Kimondta, hogy az orvosi praxisnak eladása nem ütközik a jó erkölcsökbe és a kikötött vételár követelhető. Az indokolásban kiemeli a bíróság, hogy az ilyfajta ügylet csak akkor volna a közmeggyőződés szerint erkölcsstelen, ha a visszavonuló orvos megbízhatatlan s képzetlen egyént ajánlana patienteinek. Ámbár az orvosi hivatás nem tisztán üzleti jellegű foglalkozás, mindazonáltal célja első sorban az orvosnak magának s hozzátartozóinak eltartása.

A német Reichsgericht az ilyfajta ügyleteket általában jó erkölcsökbe ütközőknek és semmiseknek nyilvánítja; a francia és angol gyakorlat ezzel szemben érvényeseknek ismeri el, s kereseti jogot ad a kikötött vételár érvényesítésére.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKAR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . . . 6 „		

Tartalom. Döntvényt kérünk! — Felsőbírósi határozatok. — Lapszemle. — Közlemények.

Döntvényt kérünk!

A mai judicatura folytonos ingadozása a kir. közjegyzőt, mint hivatásszerű tanácsadót és okiratszerkesztőt nem egyszer kínos helyzetbe hozza és reá erkölcsi, mint anyagi tekintetben fokozott felelősséget hárít.

Ilyen volt egyebek közt helyzetünk működésünknek egyik legfontosabb ágában: a végrendelkezések felvétele körül, jelesül a közjegyzői törvény 82. §-ában meghatározott alaki kellékek interpretációja dolgában, amíg, nagy megnyugvásunkra, a kir. Curia — múlt évi január 14-én hozott 80. sz. döntvényével — érzékeny ténykedésünk számára szilárd irányelvet teremtett.

Nagyon óhajtott volna, ha ugyanez történnék mielőbb az anyagi jognak egyik fontos kérdésében, t. i. az *utóörökösödés fokának* kérdésében is.

A közjegyző, fentebb említett minőségében, gyakran kénytelen a bizalommal hozzáforduló felet az anyagi jog egyik-másik fontos kérdésében kioktatni és a fél akaratát a törvény és jogszokás szabályaival s elveivel összhangzásba hozni. Csaknem minden egyes végrendelkezésnél merülnek fel ilyen nagyhorderejű kérdések: így a rendelkezés tárgyát képező vagyon jogi természetének,